

SAYI:34 | AYLIK EDEBİYAT KÜLTÜR VE SANAT DERGİSİ | HAZİRAN 2023

KÜPEŞTE

KALEME VE KİTABA TUTUNANLARA

BAŞLARKEN

En sevdiğim sesleri sorsanız; yağmur, kuş, ney şeklinde sıralarım. Ama bunların arasında başı çeken hiç kuşkusuz “çocuk cıvıltıları” olur. Mâlûm, okullar bu ay tatile giriyor. Artık o tatlı sesleri parklarda, sokaklarda, tatil beldelerinde daha çok duyacağız. Sene boyunca ter döken evlatlar için biz de bir şeyler yapalım istedik. Bu düşünceyle yola çıkarak dosya konumuzu “Çocuk Edebiyatı” olarak belirledik. Onların kalemlerinden çıkan metinlere de dergimizde yer verdik. Aslına bakarsanız bu konuyu seçerken kendime çok tartışılan soruyu sıkça sordum: Edebiyatın içinde müstakil bir alan var mı çocuk yazınıyla ilgili? Edebiyatın önemli isimleri de baya kafa yormuşlar bu soruyla alakalı. Örneğin, Cemal Süreya asla çocuk edebiyatının varlığını kabul etmez. Yine bu alanda önemli isimlerden Mustafa Ruhi Şirin ve Mevlâna İdris ise aksini savunur. Geleceğin yetişkin okurlarına nitelikli eserler bırakabiliyor muyuz, hayal güçlerinin önündeki engelleri kaldırabiliyor muyuz? Sanırım bu sorunun üzerinde düşünmeliyiz. Peki, hiç mi kıymetli kitaplar yok? Elbette var. Birçok yazarla birlikte az evvel adını zikrettiğim rahmetli Mevlâna İdris’in bu alanda yaptıklarını saymakla bitiremeyiz. Çocuklara “Adamımlar” hitabıyla seslenen yazar; aynı zamanda şiirler yazmış, uzun mesailer harcayarak çocuk dergileri çıkarmış ve birçok öğrencisiyle bilgilerini paylaşmıştır. Evlerde, okullarda hâlâ eserleri severek okunmakta.

Derginin hazırlık sürecinde hem hoş hem de buruk bir tevafuk oldu. Çocuk edebiyatı konusu sevgili Mevlâna İdris’in vefat ettiği haziran ayına denk geldi. Geçen sene 7 Haziran’da aramızdan ayrılmıştı. Bu vesileyle Küpeşte dergi olarak saygı, rahmet ve şükranla anıyoruz.

Şubat ayında yaşadığımız deprem felaketinde kaybettiğimiz canları ve depremzede kardeşlerimizi de yine “UNUTMADIK!” Bu ay, yine kıymetli bir isimle de söyleşimiz var. Çizimleri ve kitaplarıyla çocukların yakından tanıdığı Özlem Açar ile olan söyleşimiz haziran sayımızda. Kapak ve iç sayfalardaki çizimler de kendisine ait. Sözü daha fazla uzatmadan, emeği geçenlere teşekkür edip sahneyi sevgili çocuklara ve edebiyata bırakıyorum.

Temmuz sayımızda görüşmek dileğiyle.

Hanife Artar Yalçın

KÜPEŞTE

Kaleme ve Kitaba Tutunanlara

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Hanife Artar Yalçın

YAZI İŞLERİ SORUMLUSU

Reyhan Karakabak Yılmaz

EDİTÖRLER

Demet Aydın

Reyhan Karakabak Yılmaz

Esmâ Beyza Güleç

Hanife Artar Yalçın

YAZARLAR

Esmâ Beyza Güleç

Demet Aydın

Hanife Artar Yalçın

Mehmet Reşat Aslan

Serpil Özlem Uçar

Reyhan Karakabak Yılmaz

MİSAFİR YAZARLAR

Nahide Üşümez Altınöz

Merve Aktaş

Zeynep Ela Yalçın

Gülsüm Sezgin

Ebru Erdem

Ezgi Ateş Toprak

M. Selman Emon

A. Enes Emon

Zeynep Zümra Sezgin

Ali Akgül

Zeynep Hüma Yalçın

GRAFİK VE MİZANPAJ

Fatma Zehra Boyalı

Fatma Nur Özdemir

SOSYAL MEDYA

Fatma Zehra Boyalı

Hanife Artar Yalçın

Dergimizde yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlara aittir.

KARPUZUN UÇUŞU

Bir gün iki karpuz işçisi karpuz yüklerken:

-Daha yüksekten atsana!

Adam o kadar yükseğe atmış ki karpuz uzaya gitmiş.

MARS

Karpuz Mars'a çıkmış. Phobos ve Deimos'a makas attıktan sonra Mars'a 3547km/s hızla GÜM! diye çarpmış ve sonra Olympus'a doğru uçmuş; dağın tepesinden bir buz volkanı ile fırlayıp rotayı Jüpiter'e ayarlamış.

JÜPİTER

Karpuz kasırgaya doğru ilerlemiş. Kasırga onu yutmuş.

Kasırganın içinde fııldak gibi bir o yana bir de bu yana sallanmış. Bu karpuz ya, içindeki sular çıkıvermiş, ama Jüpiter -100C civarında olduğundan Karpuz suları fışkırdığı anda donuvermiş de Karpuz parça parça olmaktan kurtulmuş. Parçalanmaktan kurtulsa da bu duruma oldukça sinirlenen karpuz zıvanadan değil de fizik kurallarından çıkıvermiş. Böylece zor da olsa kasırgadan kurtulmayı başarmış.

SATÜRN

Sinirle yoluna devam ederken Güneş sistemindeki 7. gezegen olan Satürn'ün halkalarını fark edememiş. Ve Satürn'ün buzdan bazıları araba büyüklüğünde bazıları ise toz kadar olan halkaları arasında 1001 dilime ayrılma tehlikesiyle burun buruna gelmiş.

Sağa kaçmış, sola kaçmış önce top oynayıp sonra ip atlamış yetmemiş seksek oynamış çoğunu da sollamış. En sonunda bütün halkalardan A, B, C, D, E, F, G derken kurtulmayı başarmış.

Görünen o ki işi bitmemiş. Daha sırada Satürn'ün 82 bilemedin 83 tane uydusu varmış. Geçtiği bütün uyduların uydusu olmuş. Çekim alanlarına yakalanmış, bazılarında bir saat bazılarında ise bir gün dönmüş dönmüş durmuş. Tam da Titan'ın etrafında 3. turunu atmışken Satürn onu kendi yer çekimi ağına düşürüvermiş. Aklına balıkların neler çektiği gelmiş. Balıkçılar balıkları ağlarına çekerken olan şey karpuzun da başına gelmiş. Karpuz bir anda balıklara çok üzülmüş. İçinden eğer bu yolculuktan geri dönebilirim balıklara uğrar bir hâl hatır sorar, onlarla dertleşirim diye geçirmiş.

Neyse ki Satürn bir gaz gezegeni olduğu için karpuz direk Satürn'ün içinden geçmiş. Geçmiş geçmesine de Satürn'ün yapısında yüksek miktarda amonyak olduğunu unutmuş, nefesini tutmamış, burnunu da tıkamamış, az kalsın zehirleniyormuş.

SOĞUK KAZAZEDE

Çok geçmeden karpuz bir üşüme hissetmiş. Ama bu soğuk uzay boşluğundan değil, başka bir yerden geliyormuş sanki. Kafasını çevirdiğinde Güneş sisteminin en soğuk gezegeni olan Uranüs'ü görmüş.

Düşünmüş, taşınmış ve Uranüs'ten nasıl geçeceğini bulmaya çalışmış. İçinden geçsem donarım, yanından geçsem dönerim demiş kendi kendine. Başka bir çözüm aramaya koyulmuş.

Ve sonunda ışık hızına ulaşmaya karar vermiş. Bunun için kütlelerini sıfırlamak gerekiymiş. İçinden “%99’ um su, insanlar diyor ki su kilo yapmıyor. Olsa olsa çekirdekler bu kadar ağırlık yapıyordur,” diye söylenmiş. Çekirdeklerini atıvermiş dışarı özel bir yöntemle. Zaten insanlar beni çekirdeğim olmayınca seviyor, demiş. Böylece karpuz artık karpuz değil, bir foton olmuş ve ışınlanarak Uranüs'ü geçmiş.

NEPTÜN

Karpuz, tam Uranüs ile Neptün'ün arasındaymış. Uranüs bir yandan Neptün bir yandan uzay boşluğu soğukluğu bir yandan; karpuz olmuş kar&buz.

Basmış gaza vites altıda, ayağı gazda hız göstergesi sonda, uçmuş. Neptün'ü geçmiş, bir bakmış Plüton'un yanında.

Plüton'daki kalbi görmüş ve o da “Ben de seni seviyorum Plüton, sen hepsinden daha gezegensin,” diyerek hızla Oort Bulutu'na giriş yapmış. Kimse girerken e-posta, dâvetiye, bilet sormamış, anahtar istememiş. Çok yoruldu eve gitmek istiyorum derken Halley Kuyruklu Yıldızı'nın ona doğru son sürat uçtuğunu fark etmiş. Bu ya bir facia ya da bir eve dönüş biletiymiş. Hiç düşünmeden yıldızla çarpışmasını dönüş yolculuğuna çevirmiş. Sıçramış, atlamış biraz da hoplamış ama en sonunda yıldızla tutunmayı başarmış. Yıldızla ısına ısına karpuzluğuna kavuşmuş.

DÖNÜŞ

Tüm yolu uyuyarak geçmiş. Gözünü açınca Dünya'yı geçmek üzere olduklarını fark etmiş. Tüm Dünya kuyruklu yıldız izleyerek bu harika âna tanık olurken o çaktırmadan çivileme atlamış. Atmosferi aşmış, bulduğu ilk suya düşmüş. Balıklarla dertleşe dertleşe evin yolunu tutmuş.

Hikâyeyi de o anlatsa inanmazlarmış. Aslında bunları bize anlatan balıklarmış.

Ben balıktan dinledim size anlattım siz de kalanlara anlatın.

EMONLARIN ŐİİRİ

M.Selman Emon (5 yaş)

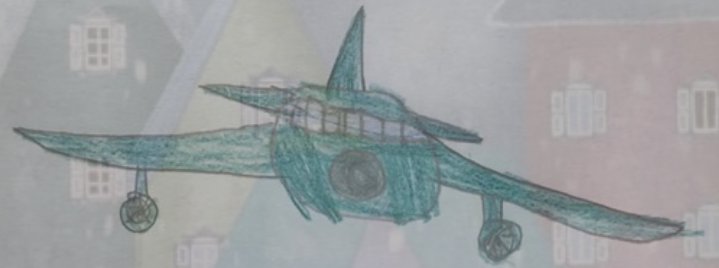
HOROZ

Yolda bir horoz
Önünde gazoz
Gözünde gözlük
Çatıyor keyif

UÇAK

Gökyüzünde bir uçak
Motoru gümbür gümbür
Sanırsın bir fil
Bulutların arasında

A.Enes Emon (8 yaş)

NE DİYECEK ÇİÇEKLER?

-Anneler hiç hasta olmasın-

Çok özledim seni anne,
Bakalım duyunca ne diyecek
Salondaki çiçekler.
Gülmüyor yüzleri,
Sen gittin gideli.

Çok özledim seni anne,
Bakalım duyunca ne diyecek
Balkondaki çiçekler.
Yollarda gözleri.
Sen gittin gideli.

N'olur söyle anne
Ne zaman dönersin geri?
Soruyorlar her gün seni;
Mor menekşe, beyaz orkide,
Minik kaktüs var bir de.

Çok özledim seni anne,
Saklıyorum babamdan,
Konu komşu, akrabadan.
Ama gizlenmiyor hiçbir şey
Şu uyanık çiçeklerden.

Küstüler havaya, suya bile.
Sen gittin gideli.
Çabuk iyileş n'olur anne!
Bak bekliyoruz hepimiz;
Babam, ben, bir de saksıdaki çiçekler.

ZAMANSIZ KOŞMAK

"Sadece çocuklar zamansız koşar"

Yürümek koşmak istiyorum
Bu patikadan
Ürkütmeden bir güvercini
Ezmeden bir çiçeği

Yürümek koşmak istiyorum
Bu patikadan
Nabzım terime karışınca dek
Gölgemi kovalamak

Yürümek koşmak istiyorum
Bu patikadan
Akrep ve yelkovanı hiçe sayarak
Zamansız koşmak

Yürümek koşmak istiyorum
Bu patikadan
Bedenimi parça parça geride bırakarak
Ruhumla koşmak

KUYRUKSUZ TAVŞANIN HİKÂYESİ

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde, develer tellal iken pireler berber iken ben annemin beşiğini tıngır mıngır salları iken bir kırmızı tavşan varmış. Bu tavşanın kuyruğu yokmuş. Herkes onunla dalga geçermiş. Küçük tavşan da buna çok üzülürmüş. Yine de aynaya baktığında uzun güzel kulaklarını, inci gibi dişlerini görür sevinir, arkadaşlarının dediklerini unutmurmuş. Bir gün en sevdiği arkadaşı çizgili tavşan da onunla alay etmesin mi! İşte o an kalbi öyle kırılmış ki bir daha ne aynaya bakmış ne de odasından çıkmak istemiş. Bahçesine ektiği, her gün sulayıp çapaladığı havuçlarını bile görmez olmuş. Mısır püsküllerinden kendisine bir kuyruk yapmak aklına gelmiş. Hemen topladığı püskülleri bir kurdeleyle sırtına bağlamış. Ama hoplamaya başlayınca hepsi dökülmüş yerlere. Bu defa yastığının içindeki pamukları çıkartıp yapıştırmak aklına gelmiş. İşe yaramış, bembeyaz pofuduk bir kuyruğu olmuş. Sevinerek okula gitmiş. Arkadaşları yine dalga geçmişler. “Heyy, şuna bakın! Bizim kırmızı tavşanın beyaz kuyruğu çıkmış. Söylesene ne zaman kızaracak kuyruğun? Elmalar kızarıncı mı yoksa çilekler olunca mı? Hahahaha...” diye kahkaha atarak etrafına toplanmışlar. Kırmızı tavşanı yine üzmüşler. Arkadaşına bakmış, o da gülenlerin arasındaymış. Koşarak eve gitmiş.

Artık bundan bıktığı için annesine söylemeye karar vermiş. Üzülüğünü ve arkadaşlarının davranışlarından rahatsız olduğunu anlatmış. Annesi küçük kızının arkadaşlarından duyduğu sözleri açıkça söylemek istemese de ne kadar üzülüğünü anlamış. Çünkü kızını tanıyormuş. Onu dinledikten sonra “Arkadaşlarına şöyle diyebilirsin, alay ettiğiniz şey herkesin başına gelebilir, böyle olmayı ben seçmedim. Siz de şimdiki görünüşünüzü kendiniz seçmediniz.” Küçük tavşan annesine sımsıkı sarılmış. Birlikte kuyruğuna eklediği pamukları çıkartmışlar tek tek. Okula gittiğinde kuyruğuyla alay edenlere akşam annesinin anlattıklarını söylemiş, gözlerinden pıt pıt yaşlar akmış. Arkadaşları herkesin aynı olmayabileceğini anlamışlar ve onun ne kadar üzülüğünü görüp dalga geçmeyi bırakmışlar.

Küçük tavşan artık mutluymuş, sonunda onu anlayan arkadaşlarıyla tekrar oyunlar oynamaya başlamış, okula gitmeyi eskiden olduğu gibi çok sevmiş.

MERVE AKTAŞ

DOKUNULMAZ

Günler geçiyor farkında olmasak da.
Artık gitsek de bir kalsak da.
Bu yolun sonu uzak sansak da
Uzak bildiğimiz yakınlar var bizim.

Canlar hep sikkın, dakikalar bitmekte.
İş, güç der iken yaşlar hızla geçmekte.
Yaşama hakkımız yaşamadan gitmekte.
Yaşayamadığımız hayatımız var bizim.

DERTLİ BOĞ BÖCEĞİ

Argo veya kaba sözcük değil,
Benim adım bu.
Neden anlamak zor sizin için?
Nesi var, anlamıyorsunuz adımı, niçin?

Taşıdığım şeyle nedir derdiniz bilmem.
Ama hepinizde var ondan, işte bundan eminim.
Küçük bir böceğim, tamam.
Ama küçük görüyorsunuz yaptığım işi, neden?

Hayvanlar dünyasının en güçlüsüyüm ben,
Kendi ağırlığının tamı tamına
Bin yüz kırk katını taşıyabiliyorum zorlanmadan.
Mesela iki katlı bir otobüsü kaldırabilir misin sen?

Artık beni küçük görmeden önce,
Adımı başka adlarla değiştirmeden önce,
Bunu bir düşünürsünüz umarım.
Ve bir selam verirsiniz görünce.

Ben de hak ediyorum sevmeyi;
Uğur böceği gibi el üstünde tutulmayı,
Balarısı gibi övülmeyi,
Karıncası gibi çalışkan görülmeyi.

Tamam, bir kelebek değilim.
Hakkımda şiirler yazılsın demiyorum.
Ama n'olur artık
Utanmadan söylensin adım.

ZEYNEP HÜMA YALÇIN
(7 YAŞ)

ÇANTAM

Akşamdan hazırladım çantamı
Baktım, sabah
Çantam bana "Günaydın," diyor
"Hadi, sırtına al beni!
Gezdir beni sokak sokak."

EGE 'NİN ESRARENGİZ YOLCULUĞU

Küçük bir köyde yaşayan Ege adlı bir çocuk varmış. Ege meraklı mı meraklı, keşfetmeyi çok seven bir çocukmuş. Toprağı kazıp bulduğu yaprakları, taşları ve ona ilginç gelen her şeyi topluyor ve kavanozların içine koyuyormuş. Ailesi de Ege'nin bu merakını bildiği için arazilerinin küçük bir kısmını ona hediye etmiş. Ege bu hediyeye çok sevinmiş ve anne babasına binlerce kez teşekkür etmiş. Her gün araziye gidip bulduğu şeyleri topluyormuş. Ege'nin bir de taş ansiklopedisi varmış. Ama ansiklopedideki taşların bir tanesine bile rastlamamış. Bu, Ege'yi biraz üzse de o vazgeçmiyor ve aramaya devam ediyormuş.

Ege büyüyünce arkeolog olmayı hayal ediyor ve bu hayalini gerçekleştireceğine inanıyormuş. Bir gün yine araziye gitmiş ve çok ilginç bir taş bulmuş. Bu taş, ansiklopedideki bir taşa benziyormuş. Ege taşı çıkarmaya çalışmış ama taş yerinden oynamıyormuş. Çok büyük değilmiş. Bu yüzden Ege taşın hareket etmemesine şaşırılmış. Eve gitmiş ve babasından yardımcı olmasını rica etmiş. Babası Ege'nin bu isteğini geri çevirmemiş. Birlikte araziye gitmişler. Ne kadar çabalasalar da taşı çıkaramamışlar.

Babası eve dönmüş ama Ege çabalamaya devam etmiş. Taşı döndürerek çıkarmayı denemiş. Taş dönmüş ve yer altına inen bir kapı açılmış. Ege korkuyormuş ama aynı zamanda da merak ediyormuş. Merakı korkusunun önüne geçmiş kapıdan içeri girmiş. O sırada kapı kapanmış. Orası çok karanlık olmuş. Ege sırt çantasında el fenerinin olduğunu hatırlamış. Feneri çıkarmış, ışığını açmış. Ve önünde bir tabela olduğunu fark etmiş.

Okumak için yaklaşmış, tabelada "Buradan çıkmak istiyorsan anahtarı bul!" yazıyormuş. Ege çok şaşırılmış. Anahtar neredeydi? Buradan nasıl çıkacaktı?

Ege kafasındaki soru işaretlerini bir kenara bırakmış ve etrafı incelemeye başlamış. Tabelanın altında bir kâğıt görmüş. Üstünde "Sağ taraftan gidilecektir," yazıyormuş. Ege çok sevinmiş. Sağ tarafa doğru ilerlemiş. Karşısına üç yol çıkmış. Sonra bir tabela belirmiş. "Altında kırmızı ve sarı kart olanı değil, yeşil kart olanı seç," notu varmış.

Ege yolların altına bakmış ve yeşil kart olan yolu seçmiş. Yürümeye devam etmiş. Tam o sırada el fenerinin pili bitmesin mi? Her yer karanlık olmuş. Ege çok korkmuş. Biraz ilerleyince bir ışık görmüş ve o tarafa doğru koşmaya başlamış. Çok mutluymuş. Işığın geldiği yöne ulaştığında bir anahtar görmüş. Girişteki tabelayı hatırlamış: “Buradan çıkmak istiyorsan anahtarı bul.”

Anahtarı bulduğuna göre bir kapı da olmalıymış. Tam o anda ilerideki kapıyı fark etmiş. Anahtarla açmayı denemiş. Ve kapı “çıkırt” diye açılıvermiş. İşte şimdi evlerinin bahçesindeymiş. Buna çok şaşırılmış. Ailesi gelince kapıyı kilitlemiş ve anahtarı kavanozlarından birine saklamış. Bugünkü macera ona yetmiş. Çok yorulduğu için yatar yatmaz uyumuş. Rüyasında kendisinin bir arkeolog olduğunu görmüş. Yıllar sonra rüyasındaki gibi bir arkeolog olmuş.

ÇADIR KIZI SUNA

Bulutlu bir nisan ayında gökyüzü herkese farklı göz kırparken Suna, bunlara pek de kulak asmadan günlük hayatına devam ediyordu. Genç kızlığa yeni adım atan Suna için hayat telaşı küçük yaşlarda başlamıştı. Mevsimlik işçi olan ailesiyle çadırda kalan, yedi kardeşine, anne ve babasına bu yaşında bakan çok güçlü ama bir o kadar da yorgun bir kızdı. Kâğıt, plastik eşya toplayarak yaşamını idame ettiriyordu. Sahi onunla yollarımızın nasıl kesiştiğinden bahsetmedim.

Şöyle ki; yağmurlu bir sabah işim için çarşıda dolaşırken kömür karasına çalan elleriyle sokaktaki çöp kutusunun içine dalmış, çeltik çeltik olmuş parmaklarıyla çöpü ayıklayan bir genç kız dikkatimi çekti. Yazmasını bizim tabirle “keçik” yapmış, ayağında lastik terliği, yüzünde on altılı yaşların çiti pıtlılığından eser kalmamış, yorgun bir hâleti rûhiyeye kafasını kaldırıp bana baktı. Göz göze geldik. Sıradan biri gibi yoluma devam edecekken nedense ağızdan “kolay gelsin,” çıkıverdi. Acaba bir şey mi soracak bu abla edasıyla bakan Suna: “Sağ olasın ablam” deyip hafifçe gülümsedi.

“Tek misin buralarda, işler iyi galiba, kaçta başladın mesaiye tatlı kız?” Soru bombardımanıyla sözlerime devam ettim. Suna, bana biraz uzun baktıktan sonra yere oturdu anlatmaya başladı. Meğer konuşacak birilerini bekliyormuş.

“Ablam, sabah beş gibi işe başlarım. Ailemle çadırda kalırız. Evimiz sırtımızdadır bizim. İş neredeyse çadırımızı oraya kurup rızığımızın peşine düşeriz. Hemen araya girip “Nasıl yani?” dedim. “Bu aralar hava hep yağmurlu kızım, geçen gün sel oldu hatta. Ne yaptınız?” Acı bir gülümsemeye bana bakıp “İdare ettik be ablam. Hızlıca çadırı toplayıp yüksek yere çıktık,” deyince şaşkınlığımı gizleyemedim. Çalışma konusuna geri döndük. “Ee kızım, baban ne yapıyor? O çalışsın,” dedim. Sanki herkesin aile yapısını biliyormuşum şımarıklığıyla. Suna’m durdu, biraz mânâlı bir bakışla iç çekti. “Onlar da çalışıyor da yaşlılar biraz işte, benim de çalışmam gerekiyor,” dedi. Sonra çıplak, kirden katılaştırmış ellerine gözüm ilişti. “Güzel kızım benim, şu ellerine bir eldiven geçirip öyle alıversen ya çöpten kâğıtları,” deyip cevabıyla sarsılacağımı bilmeden yüzüne baktım. “Canım ablam o eldivene vereceğim parayla kardeşlerime ekmek alırım, idare ediyorum böyle,” deyince patavatsızlığımın sebep olduğu utanma, pişmanlık, tüm duyguları bana yaşattın be güzel gözlüm! Bana öğretmenliğin âlâsını yaptın Suna’m... Bak bunu hiçbir okul, hiçbir rütbe öğretmez. Senin bana verdiğin dersi hayatım boyunca unutmayacağım. Yutkunamadım, gözlerine bakamadan “haklısın,” gibi yarım ağızla bir şeyler geveledim.

Hemen toparlayıp kendimi “Suna, beni ailene götürür müsün?” dedim. Tabi halletmem gereken çarşıdaki iş yalan oldu.

Suna’yla yola düştük, ana yol kenarında düz bir arazinin olduğu yerde orta büyüklükte iki çadır gözüme ilişti. Dışarıda; dünyadan bîhaber, ayakları çıplak, elleri yüzleri kir içinde, saçları dağınık ama cıvıldaayan, koşuşan bir sürü çocuk görünce içimdeki çocukluğun gereğini yapıp aralarına karıştım. Şakalaşmalar, gülüşmeler havada uçtu. Sonra elli yaşlarında yöresel kıyafet giymiş bir kadın gülümseyerek eli belinde yanıma yaklaştı. Kızı Arapça bir şeyler söyleyince bana sarıldı. Tabi bu sıcak karşılıma kayıtsız kalamazdım. Ben de sarıldım. Sonra babası geldi, beni çadırlarına davet ettiler. Gönülleri o kadar genişti ki ellerinde kalan bir parça yiyeceği bana ikram etmeye çalıştılar. Aman ya Rabbi! Bu nasıl misafirperverlik demekten kendimi alamadım.

O sırada çadırda sapsarı saçlı, yemyeşil gözlü küçük bir kız çocuğu dikkatimi çekti. Yanına yaklaştım, sevdim. Annesine; “Saçlarının sarısı ne kadar güzel, ne tatlı bir kızınız var,” dedim. Annesi “Saçları boya,” demesin mi, şok yaşadım. “Neden boyadınız bu yaşta?” dedim hayretle. “E ablam saçları bitlenmişti, ilaç alamadım, boya ucuz diye onu mahalledeki bakkaldan alıp saçlarını boyadım, bitler öldü,” deyince bir şok daha yaşadım. Sessiz kaldım. Çadıra geçtim, birkaç yatak, yere serilmiş eski birkaç kilim ve kap kacak dışında bir şey yoktu.

Sohbete devam ettik. “Sizin eviniz burası mı? Yaz neyse de kışın ne yapıyorsunuz?” deyince annesi “Yaz kış buradayız kızım, ihtiyaçlarımızı burada gideririz,” sözlerini kızı bana tercüme etti. Kaldım öylece, anlamaya çalıştım. Suna’ya baktım, bir miktar para verdim. Bana sarıldı, annesinin gözleri doldu, dualar döküldü dudaklarından. Birbirimizin numarasını aldık. Sessizce, derin düşüncelerle eve doğru yol almaya başladım. Neler yapabilirim diye düşünüyordum. Hemen çevreme haber saldı. Kısa bir zamanda gıda, kıyafet, kap kacak artık ne ayarlanabilirse onları topladım. İki gün sonra Suna’yı aradım. “Öğleden sonra çadıra geleceğim, bugünkü mesaini erken bitiriver,” diye takıldım ona. Yardımları hazırlayıp yola çıktım. Vardığımda çocukların coşkuyla koşuşu, her şeyden habersiz biz zaten bu hayatın içindeniz yaşadıklarımız çok normal edasıyla gülüşü beni yine sarstı. Sonra kucaklaştık, şakalaştık. Çikolataları verince o mutluluk, o şölen görülmeye değerdi. Çikolata çikolata olalı böyle ilgi görmemişti.

Eşyaları araçtan indirdim, teslim edince dualar, sarılmalar havada uçtu. Ayakları çıplak minnoşlar ayakkabı şenliği yaptı. Kendimi bir an sanki bir obada bahar şenliğindeymiş gibi hissettim.

Suna’mmm!..

İçli kızım. Yaşıtlarının kremlerle, güzellik malzemeleriyle, moda tutkusuyla, ailelerine isyanlarıyla, kafelerde cirit atmalarıyla, birçoğunun yanlış ilişki peşinde koşmalarıyla, annesinin yaptığı yemekten memnun olmamalarıyla, koca koca evlere sığmamalarıyla ortalıkta biz genciz canım davamız, ideallerimiz var edasıyla dolaştığına çoğu kez şahit oluyorum.

Ah Suna'm! Güzel gözlüm, keçikli gencim, hayatın ağırlığını küçücük, zayıf bedenine yükleyip, bencillik ne demek bilmeyip kardeşlerinin yiyeceği ekmek için bir eldiveni bile kendine çok gören, yaz kış demeden çadırda yaşayıp yine de şakalaşmayı bilen, "çok şükür halimize be abla diyen," gözünde hüzün, yüzünde yorgun mimiklerle bana gülümseyen Suna'm. Kim büyük acaba?

Ne düşündüm biliyor musunuz? "Keşke elimde olağanüstü bir güç olsa Suna ve Suna gibi çocukları kucaklayıp başka diyara götürsem, yaralarına merhem olsam, diğer gençlerin imkanlarının aynısını onların ayaklarına sersem, yaşitlarından eksik bir şeyleri kalmasa," derkenn. Sonra "Hişt! Hanım hanım! kendine gel, haddini bil," deyiverdim içimden. Allah bizi yarattı, bu merhameti kalbimize o koyduysa bizden daha merhametlidir. Bunları yaşıyorsak vardır bir sırrı dedim ve düşündüklerime pişman oldum. "Seni de elçi kıldı işte bak! Ne güzel tanışmış oldun, ibret nazarıyla bakıver," dedim içimden.

Bulutlu hava yüreğime kasvet koydu. Suna'dan sonra bir hüzün hâli peyda oldu bende. Gülen hüzün diyorum ben buna. Yüzüm gülüyor ama gördüklerim aklıma düşünce durgunlaşıyorum birden.

Suna'yla o ilk karşılaşmadan sonra abla kardeş gibi oluverdik. Şu an bir aylık iş dolayısıyla bir köyde. Ailesiyle çadırda kalıp çalışmaya devam ediyor. Hakikaten çalışkan kız bu Suna. Ha bu arada yevmiye de iyiymiş bayağı. Arayıp sohbet ederiz birbirimizle. Elimden çok bir şey gelmeyecek biliyorum. Ama Rabb'im beni onunla o gün karşılaştırdı ya, eminim var bir hayır. Ne zaman sıkıntıda olsam, hüzün çökse kalbime Suna'nın şükrü aklıma gelir. O kadar tatlı şükrediyor ki!..

Vaktin erken ya da geç olmasına bakmadan, dilenmeden, namusuyla, asla bencillik nedir bilmeden ekmeğini kazanan bu güzelim boncuk gözlüme bakıyorum da istediği saatte uyanıp okula giden ya da ailesinin okula gittiğini zannettiği gencim! Kahvaltısı, akşam yemeği ayağına gelen, pazara, markete annesinin zoruyla gidip yakınlıkla bunları alabilecek güçte olduğuna şükretmek aklına gelmeden poşetleri oflayarak taşıyan gencim! Sıcak suyla duşunu alabilen, meyve yiyebilen gencim!

Evet, sana sesleniyorum. Mutlaka Sunalarla tanışmalısın. Suna gibilerle konuşmalısın. "Nasılsın?" demelisin. Bunlar, okuldan daha çok şey öğretecek sana ve asla unutmayacaksın.

Ah Suna'm! Kardeşlerinin cıvılaması, toprağı oyuncak yapmaları, yalın ayak, ayağına ne battığı umurunda olmadan koşuşturmaları... İşte asıl hayatı yaşayan sizsiniz. Dünya'nın rahatlık yeri olmadığını en açık gösteren sizsiniz. Her şeye rağmen gülebilen, şükredebilen, üretebilen sizsiniz.

Bundan sonra Suna'yla yolum daha çok kesişecek. Bakalım hayat öğretmenim bana daha neler öğretecek.

Ha! Eldiveni soracak olursanız, yutkunarak da olsa söyleyebilirim ki o eldiven alındı. Gülümseyerek eldiveniyle kâğıt toplamaya devam ediyor çadır güzeli SUNA...

Tüm Sunalara SELAM OLSUN!..

ARTIK BENİM ZÜRAFAM DA UÇUYOR

Selim, her zamanki gibi sabah erkenden okula geldi, sırasına oturdu. Öğretmeninin gelmesini bekliyordu. Bugün canı çok sıkılıyordu. Artık okulun son günleriydi. Hava çok sıcaktı. Yaz tatilinin hayalini kurmaya başlamış bile. O sırada öğretmeni sınıfa girdi. “Günaydın çocuklar,” dedi. Selim birden irkildi, daldığı hayallerden sınıfa dönüverdi. Öğretmen onlara çok ilginç bir hikâye kitabı dağıtacağını söyledi. Kitabın kapağında kocaman bir zürafa resmi vardı ve üzerinde “Benim Zürafam Uçabilir”*yazıyordu.

Selim’e bu kitap çok ilginç geldi gerçekten zürafalar nasıl uçabilirdi? O kadar kocaman bir hayvan! Selim zürafa hiç görmemişti. Resimlerdeki gibi iri benekli miydi?

Öğretmen kitabı herkese dağıtmaya başladı. Selim, kitabı eline alır almaz okumaya başlamıştı bile. Son derse gelmeden bitmişti çoktan. Bir an önce eve gitse de bu hikâyeyi babasına anlatsa...Akşam hikâyeyi heyecanla babasına anlattı. Hafta sonu hayvanat bahçesine gidip zürafaları görmek istediğini söyledi.

Hayvanat bahçesinde daha önce hiç görmediği değişik hayvanlarla karşılaştı. Sıra zürafalara gelmişti. Evet gerçekten kocamandı. Upuzun boynu vardı. Boyu neredeyse Selim’in beş katı hatta on katı uzunlukta idi. Hele gövdesindeki o benekler... Derisi, beneklerin renkleri bile farklıydı. Selim bol bol fotoğraflarını çekti. Sarıdan kahverengiye dönen beneklerini, kulaklarını, gülümseyen yüzlerini, bütün ayrıntıları... Çok tatlıydılar hele o yanlarındaki yavru zürafalar, onlar daha da tatlıydı. Zamanın nasıl geçtiğini, akşam olduğunu anlamamıştı. Eve geldiklerinde çok yorgundu. Hemen yatağına girdi, uyuyakaldı. Sabah babasıyla doğruca fotoğrafçıya gidip çektiği fotoğrafların en güzellerini çıkarttırdı. Eve geldiğinde odasının duvarlarına tüm fotoğrafları astı. Onun artık bir zürafa koleksiyonu vardı. “Benim zürafam da uçabilir, niye uçmasın ki!” diye düşündü. “Hayal ettiğim her yere uçabilir, çok uzaklara, aya, güneşe hatta en uzak yıldızların yanına...”

Yatağına uzanmış hayallere dalmıştı. Zürafasına bindi. Arkalarında yavru zürafalarla birlikte yıldızlara yolculuk başladı. Gökyüzünde bulutların arasından geçmek bambaşka bir şeydi. Bulutları aşınca güneş yüzünü gösterdi. Selim yanından geçen kuşlara, uçaklara selam verdi. Yeryüzü artık minicik gözücüyordu. O büyük gökdelenler, kocaman deniz ufacık kalmıştı. Uçarak yükselmek çok farklı bir şeydi. Sonunda uzay göründü. Yıldızların parıltısı gözlerini kamaştırıyordu. Minicik yıldızlar meğer ne kadar da büyüktü! Kutup yıldızından gözlerini alamıyordu. Biraz ilerleyince ay karşısına çıkıverdi. Bir tarafı karanlık bir tarafı aydınlıktı. Epey ilerledikten sonra Neptün'e ulaştı. Neptün çok ama çok soğuktu. Buz tutmadan oradan uzaklaşmaları gerekiyordu. Birden bir ses duydu Selim: "Selim, Selim uyan artık," gözlerini açınca annesini gördü karşısında. Sabah olmuştu ve okula gitmesi gerekiyordu. Gördüğü her şeyi kahvaltı sofrasında annesine, babasına ve ablasına anlattı. Can kulağıyla dinlediler ve çok şaşırdılar.

Okulda derslerini dikkatli dinleyemedi. Öğretmeni onun aklında bir şey olduğuna emindi. "Selimciğim neler düşünüyorsun?" diye sordu. "Zürafaları düşünüyorum öğretmenim, onlar çok güzeller ve beni hayal ettiğim her yere götürebilirler." Selim'i dinleyen öğretmeni ondan ve tüm sınıf arkadaşlarından bir ödev yapmalarını istedi. Ödev zürafa resmi çizmekti. Selim çok heyecanlandı. Tüm arkadaşları ellerindeki kağıtlara zürafa resimleri çizdiler. Selim'in zürafaları mavi olmalıydı ve mor benekli... Herkes onun çizdiği zürafaları çok beğendi. Selim'in aklına yaptığı resimlerle ilgili bir fikir geldi. Zürafalar konulu bir dergi çıkarmak... Zürafalar hakkında birçok bilgi edindi. Dergide resimleri ve yazıları yer aldı. Dergiyi okuyanlar çok beğendiklerini söylediler ve Selim'e teşekkür ettiler. Selim ve arkadaşları derginin sonraki sayısında hangi sevimli hayvanlı konu edineceklerini düşünmeye başlamışlardı bile...

* Mert Arık

İKİ BULUTUN MASALI

Bir vakitler Zu ve Ze; görünmez duvarlarla çevrili, çok kapılı, sırrı meçhul bir kente rast gelmişler. Kolayca girdikleri şehrin, gireni yutan çıkışsız bir yer olduğunu anladıklarında iş işten geçmiş. Eh! Çıkış yok diye kapana kısıldığın yerde bekleyip durulmaz elbet. Kurtulmak için kendi kapılarını inşa etmeye karar vermişler. Zihinlerindeki en güzel hatıraları bulup başlamışlar onlarla kapıyı örmeye. İçlerine mutluluk veren bunca anıları olmasına sevine sevine kapının kemerini de tamamlamışlar. Sıra kilit taşı olacak hatırayı seçmeye gelmiş. İkisi de çocukluğundan; odun sobasının çıtırdadığı kış akşamlarında, başları ninelerinin dizinde, anlatılan masalı dinlerken daldıkları o tatlı uykuyu seçmiş. “Bismillah” deyip açtıkları kapıdan çıkarken tam da o yaşlarda hissediyorlarmış kendilerini.

Derin bir “Ooooh!” çekmişler. İçlerine bir çocuk sevinci yerleşmiş. Malûm, sıkışıp kaldığın yerden sevilen hatıralar sayesinde kurtulmak çocuk neşesine kavuşturur insanı. Dışarıdaki, etrafı çepeçevre görülen, karşı kıyılarında ağaçlar yükselen mavi bir göl manzarası da keyiflerini ikiye katlamış. Gün ışığının, çiçek açmış zerdali ağaçlarını suya aksettirdiği görsel bir şölen karşılamış onları. “Burası cennetten bir bahçe olmalı,” demiş Zu. Yabani güllerin baş döndüren kokusunu derin derin içine çekip sarı çiçeklerle bezeli yemyeşil çimenlere, güneşte pırıldayan, henüz toprağa düşmemiş çiğ tanelerine bakarken. Göle kadar otların üzerinde koşmaya başlamışlar, kendilerini tutamayıp ıslak çimenlerde taklalar atmış dervişler. Çocuklaşmalarını mazur görmek gerekir, zira kim olsa aynısını yapardı o kentten kurtulunca.

Kıyıda oturup nefeslenmişler. Ellerine geçen taşları suda sektirmeye başlamışlar. Art arda beliren halkaları seyretmişler. İçlerindeki sevinç, zihinlerini sislendiren kasveti silip süpürmüş çabucak. “Farkında mısın, bizim hiç çocukların dilinde dolaşacak hikayemiz yok,” demiş Zu birden. “Nasıl olmaz canım, hani bir keresinde Korku Dağı’nda unutulmuş çocukların yanına gitmiştik. Onlarla birlikte bir yolculuğa çıkmıştık. Sonra da...” Lafını kesmiş Zu, “O, çocuklar için miydi sence?” Ze bir taş daha atmış göle. En uzun sekeni bu taş olmuş cam gibi suyun üzerinde. “Haklısın,” demiş “O büyükler içindi.” Mavi gölün şeffaf sularının dibinde akıntıyla salınan yosunları seyretmişler bir süre.

“Çocuklara bırakacak bir masamız olsaydı fena mı olurdu?” Zu’nun hevesle söylediği sözler bitmeden berrak dupduru bir ses duyulmuş. “Selam olsun dervişler! Size bir şey emanet etmeyi arzularım. Yağmur olmak istemeyen iki küçük bulutum var, ne olacaklarına kendileri karar vermek dilerler. Onların yolculuklarına ancak siz eşlik ederseniz izin verebilirim, sabırsızlıkla bekliyorlar.” Dervişlikte hayret etmek de değişiktir. Sesin gölden gelişine değil de kendilerinden istenene şaşmış bizim dervişler. Bu isteği nasıl gerçekleştireceğini kestiremeyen Ze arkadaşına dönmüş, “Dervişcan, ağzından çıkana dikkat et, dua hükmüne geçer derdi büyükler. Hadi buyur bakalım! Bulut emanetçisi olduk. Bu yolculuğu yüz akıyla tamamlayabilirsek çocuklara bırakacağımız güzel bir masal işte sanaaa!” Ze’nin gözleri parlamış. Gölden kıpır kıpır yükselen iki buluta bakmış. “Eh hep ileriye bakacak değiliz ya! Şairin dediği gibi biraz da ‘Göge bakalım,’ öyle yol alalım.” Semada iki beyaz bulut, yerde iki derviş... Görüp görebileceğiniz en garip ama en sevimli ekip böylece yolculuklarına başlamışlar.

....

“Yorulдум, dondurmam da bitti.”

“Sana bir masal anlatayım ister misin eve gidene kadar?” Teklifi duyan Meryem zıpladı, kırmızı rugan ayakkabıları gıcır gıcır etti, gülüşüne karıştı. Evet anlamına gelen bu mini gösteriyi sevgiyle izledi annesi. “Bir varmış bir yokmuş, mavi bir göl varmış. Suları öyle berrakmış ki bakınca içindeki minik balıkların yosunların arasında saklambaç oynamalarını görebilirmişsin. Bu mavi gölün bulut yavruları varmış ve onlardan ikisi gökyüzüne yükselmeyi sabırsızlıkla bekliyormuş.”

“Ben de gökyüzüne yükselmek istiyorum anne.” Meryem’in annesi gülümsedi, “Bu tatlı iki bulutun bir isteği daha varmış: Yağmur olmak yerine yeryüzünü dolaşıp ne olacaklarına kendileri karar vereceklermiş. Göl onları iki dervişe emanet etmiş.”

“Derviş ne demek?”

“Derviş, hep iyilik peşinde koşan, hiç bıkmayan, dünyadaki her şeyi sevmeyi öğrenmiş insan demek.”

“Anne ben gökyüzüne çıkmayı öğrendikten sonra derviş olmak istiyorum.”

“Ah ne güzel olur Meryemciğim,” demiş annesi. “İki derviş tepelerinde iki bulutla yola çıkmışlar. Az sonra elinde dondurması olan, tıpkı senin gibi kırmızı ayakkabılı bir kıza rastlamışlar. O güzel kız dondurmasını öyle tadını çıkararak yiyormuş ki bulutlar dervişlere seslenmiş. Biz dondurma olmak istiyoruz. Hem çok da benziyoruz baksanıza.”

“Aaa! Keşke dondurma olsaydı bulutlar, sabahtan akşama kadar dondurma yağardı, herkes gökyüzüne bakar, dondurmalar hop diye ağzına düşerdi.”

“Dervişler düşünmüşler taşınmışlar, bulutlara ne söylesek de dondurma olamayacaklarını, onları üzmeden anlatabilsek diye aralarında konuşmuşlar. Sonra bir fikir gelmiş akıllarına. Uzun zamandır yağmur yağmadığı için tertemiz, tazecik yağmur damlalarını dondurmadan daha çok özleyen çocukların olduğu bir köye doğru gitmişler. Burada iri güzel gözlü, inci dişli ama susuzluktan sararıp solmuş çocuklar varmış. Zu ve Ze dondurma olmak isteyen iki buluta demişler ki: “Dondurma olmanıza gücümüz yetmez. Ama bu çocukların üzerine yağmur olup yağsanız nasıl sevineceklerini görebilirsiniz. Bulutlar biraz gönülsüz yağmaya başlamışlar tıtır tıtır. Damlaların sesini duyan çocuklar evlerinden dışarıya çıkmışlar. Açmışlar kollarını, düşen yağmur damlalarını avuçlarında biriktirip içmişler kana kana. Yağmurla ıslanan çocukların neşesine, coşkusuna inanamamış bulutlar. Onların şen kahkahaları arttıkça daha da iri damlalarla yeryüzüne yağmaya devam etmişler. Yağmuru bağrına basan toprağın mis kokusu, çocukların sevinç sedalarına karışmış gün boyu.”

“Anne bir keresinde ben de çok susamıştım, ama çok çok susamıştım. Bana su yerine dondurma verselerdi. ‘Hayırrr! Bana n’olur su verin, su istiyorum,’ derdim.”

“Evet ben de su isterdim doğrusu. Bulutlar iyi ki yağmur olmaya karar vermişler.” Meryem yüzüne düşen damlalarla irkildi, gökyüzüne baktı. İki beyaz bulutla göz göze geldi. El salladı. Zıpladı, zıpladı gökyüzüne yükseldi, masalın sonunu iki buluttan dinledi.

ANNE BABAMA MÂNİLER

Duydum ki unutmuşsun
Çocukluk hâllerini...
Duydum ki unutmuşsun
İçindeki çocuk sesi...

Gökdeniz'den anne babasına mâniler: 1

Böyle diyordu atalarımın atası bebek bir şair. Bakmayın siz bizim aguladığımızı ya da şımarıklıklarımıza. Aslında çok bilge varlıklarızdır. Abartmayayım ama belki de en bilge varlıklarızdır, bilemiyorum. Düşünüyorum da yıllar geçince sahiden unutuluyor mu çocukluklar, yoksa çocukluklar unutulduğu için mi yaşlanıyor insanlar?

Olur ya bazen; tavandan aşağıya tepetaklak durabileceğin, koltuktan koltuğa uzun atlama yapabileceğin, kornişlerin sağlamlığına güvensen perdelere tırmanabileceğin ve dahi anne babandan daha uzun boylu olabilmek adına konsol tepelerinde cirit atabileceğin bir enerji patlaması yaşarsın. Hele de dışarıdaysan ipini koparmış deli danalar gibi koşarsın. Koşmak da değil, anne baban senin elini tutmasın diye metrelerce, kilometrelerce uzağa kaçarsın. N'apsam da anne babamı çıldırtsam, demezsin elbette. Böyle yaramazca bir düşünce aklının ucundan değil yakınından bile geçmez. Sen bu kadar masumca bakarken hayata ve tek derdin oyun oynamakken aslında; annenin veya babanın, hatta belki de her ikisinin, sana domates gibi kızarmış, belki de patlıcan gibi morarmış bir yüzle, fırsatını bulsa fare girecek kadar açılmış kocaman bir ağızla hatta kurbağa gözü gibi patlak gözlerle baktığını fark edersin. İşte o zaman bir şeylerin ters gittiğini anlarsın. Sonra annene ya da babana yavru bir kedinin "Beni kucağına al," ifadesiyle melül melül bakar, kalp emojiyi kondururursun yüzüne. Bilirsin ki anne ve baban senin bu masumiyetine kıyamaz, az önceki öfkesini bir balona üflermiş gibi derin bir nefes verir, yumuşacık kollarını açar ve sana sarılır.

Az sonra anlatacağım olaylar, benim birbirine benzer üç yüz altmış beş gününden bir tanesinde yaşadıklarım. Yukarıda anlattığım gibi kısmen de olsa mutlu sonla bitti. Ama nihayete erece kadar anne ve babamdan neler çektim bir de bana sorun. Sürekli canavar gibi ya tepemdeler ya da uzakta olsalar da gözleri üzerimde. Özgürlüğümü elimden almaya çalışmalarından yorulduğum artık. Köşe yastığı ya da süs bitkisi miyim canım ben?!..

Anne, baba, çocuklar...
Anlatacak çok şey var.
Evdeki çocuk kadar
Dopdolu maceralar.

Gökdeniz'den anne babasına mâniler: 2

O sabah annemin balkon kapısını açarken çıkarttığı gıcirtı yüzünden uyandım. Aslında öfkelenebilirdim, bu benim en doğal hakkımdı. Öyle ya, uyurken rahatsız edilmekten kim hoşlanır? Ama ben o kadar sevgi dolu bir çocuğum ki annemi görür görmez yüzümde güller açarak, "Sabah mı oldu anneciğim," diyerek kalktım yataktan ve bir koala ağaca nasıl yapışıyor ben de anneme öyle sarıldım, daha doğrusu yapıştım. Annem, "Seni uyandırdığım için özür dilerim Gökdenizciğim," diyordu ki o sevgi ve mahcubiyet dolu bakışları biraz iğrenmeye kaydı gibi. Çünkü belden aşağım ıslaktı. Gece uykumda havuza girmiş olmalıyım. Böyle sabahlarda, uyandıgımda o havuzu arıyorum ama henüz bulamadım. Babam nereye saklıyorsa artık!

"Aaa! Hadi doğru banyoya!" diyen annemin sesiyle ıslak bedenim buz kesti. Banyo mu? Kim icat ettiyse şu banyo yapma işini... "Yıkanmayacağım beeeeeeeen!" diye başladım ağlamaya. Annem gözyaşlarına kıyamaz, dedim ama hiç öyle olmadı. Bazen anne ve babam taş kadar duygusuz olabiliyorlar. Banyo yapmak istemeyen bir çocuk zorla yıkanır mı yahu? Bırakın, kokarsa koksun. Bu da onun tercihidir, deyin ve saygı gösterin biraz. Lafa gelince demokratik bir ülkedeyiz, derler bir de. Pehh! Babam da anneme destek verince kendimi kafam hariç yıkanırken buldum. Anneme kalsa saçlarımı da yıkardı da horozların öttüğü vakitte bütün apartmanı başımıza dikmek istemedi anlaşılır.

Söyle yıkanmak niçin?
Mis gibi kokmak için.
İstemiyorsam ne olacak?
Sanki var mı sana soracak?

Gökdeniz'den anne babasına mâniler: 3

İstemediğim hâlde misler gibi kokan ben, annemle birlikte babamı işe uğurladıktan sonra düştüm oyun derdine. Bir saniye önce, “Karnım acıktı anne, hadi yemek yiyelim!” deyip annemi mutfağa göndermeye çalışırken bir saniye sonra annemi çekeleyip, “Hadi oyun oynayalım, at olalım, sen hızlı koş!” diyordum. İkiye bölünemediği, her işe tek başına yetişemediği için strese giren annem kendisini sakinleştirmeye çalışırken bir de “hızlı koooooş,” diye ağladığımı duyunca şalterleri attı. Bir hisim kahvaltı hazırlamaya koştu. Birkaç dakika ayrı odalarda kalmak ikimize de iyi geliyor. İkimiz de sakinleşince kahvaltıya yumurta kırma teklifini reddedemedim. Anneler bize birazcık güvenseler bütün evi derleyip toparlayacağız, yemek de yapacağız, temizlik de(!) Ama işte... Bize hâlâ bebekmiş gibi davranıp iş yaptırmamaları yok mu, deliriyorum. Oysa biz çocuklar, birçok işi aynı anda yapabilecek kabiliyette varlıklarız. At gibi hızlı koşarken yemek yiyebilir, amuda kalkarken şarkı söyleyebilir, yumurta kırarken lavabodaki kirli suyla oynayabilir, koltuklara tırmanırken kırlentleri düzeltebiliriz. Neyse ki annem, eskisine göre bana daha çok sorumluluk veriyor da ben de büyüdüğümü hissediyor ve mutlu oluyorum.,

Her işi kendin yapmalı,
Sorumluluk almalı,
Geleceğe hazırlanıp
Özgüvenle yaşamalı...

Gökdeniz'den anne babasına maniler: 4

Bizde bir Pırpır var. Genelde annem evi düzenlerken ya da başka bir işle meşgulken (babam da evdeyse çöpleri toplarken) Pırpır evi süpürür. Ben de onun peşinde pervâne olurum. Bazen onu kendim gibi güçlü bir şey zannediyorum ama öyle değil sanırım. Çünkü her (bana göre yumuşak anneme göre sert) hareketimde annem, “O teknolojik bir alet, öyle yaparsan kırılır, böyle yaparsan bozulur,” deyip duruyor. O gün de annem mutfaktayken Pırpır iş başındaydı. Ben de onun başında. Bir süre birlikte dört dolandık evi. Sonra annemin dedikleri geldi aklıma ve Pırpır'ın, annemin dediği gibi bozulup bozulmayacağını çok merak edip denemek istedim. Tam işe koyuluyordum ki annemin dik bakışları yakalayiverdi hemen. Ya altıncı hissi ya da işitme kabiliyeti çok kuvvetli bu kadının, maşallah! Ne zaman normalin dışında bir şey yapacak olsam dibimde bitiveriyor. Ahh ahh!.. Annem beni bıraksa bozup bozup yapmayı öğrenerek belki tamirci ya da mucit olacağım ama işte...

Kendimi keşfetmeyi öğrenmeli,
Yeteneklerimi fark etmeli,
Belki sınırlarımı zorlamalı
Denemekten vazgeçmemeliyim.

Gökdeniz'den anne babasına maniler: 5

Ertesi günkü kitap tahlili toplantısı için annem mutfakta kurabiye pişirmekle uğraşıyordu. (Demiş miydim, annem çok kitap okur. İkimizin de kütüphanesi var. Sürekli kitap incelemeleri yapar.) Bir aralık ben de Pırpır'ın peşinde koşmaktan yorulmuştum. Su içmek için suluğumu elime aldığımda, harika bir ateşböceği yandı kafamda. "Ya benim gibi küçük hayvanlarım da susadıysa?" Suyun birazını televizyonun önünde duran hayvanlara döktüm, birazını da yerde duranlara. Hatta yerdeki hayvanlarla birlikte laminant parkeden su içme keyfini yaşamak çok hoştu doğrusu. Ne kadar yardımsever bir çocuk olduğumu düşünerek kendimle gurur duydum. O an annem, "Ya hu Gökdeniz, televizyonu bozacaksın, laminantları şişiriyorsun, sıırıslıklam olmuşsun, üşüteceksin!" gibi bir sürü laf etti. Biraz yüksek sesle konuştuğundan korkmuş olmalıyım ki algılarım kapanmış, bazı söylediklerini duyamadım, duysam da anlamlandıramadım, anlamlandırsam da anneme yakıştıramadım. İnsan hiç hayvanlarına yardım etti, onlara su verdi diye oğluna kızarmı? Büyükleri anlamak gerçekten çok zor. Bir dedikleri bir dediklerini tutmuyor.

Ben ki çok yardımseverim,
Herkese yardım ederim.
Anne babamın her işinde,
Sağ kolları işte benim.

Gökdeniz'den anne babasına mâniler: 6

Annem her yeri bir güzel sildikten sonra ıslak kıyafetlerimi çıkarttı. Tam yeni kıyafetleri giydireceği sırada "Ben giyinmek istemiyorum," diye tercihim belirtince, sabrı taşan annem, dizlerini dövmeye başladı. Bu, bana göre çok komikti. Ben de gülmeye başladım. Komik olan şeylere gülünürdü. Gülünmez miydi yoksa? Annem gülmüyor, çatık kaşlarla bana bakıyordu. "Milletin çocukları uslu uslu oturur, oyuncaklarıyla oynar, benimki..." diyecek olduysa da vazgeçti. Sonra yine birkaç dakika ayrı kalmayı uygun bulmuş olacak beni kendi hâlime bıraktı. Bu kadın da iyice âdet haline getirdi uzaklaşmayı. Hem tercihime saygı duymuyorsun hem de bana trip atıp başkalarıyla kıyaslıyorsun! Gün gelir ben de sana kızsam seni başka annelerle mi kıyaslayayım, alıp başımı gideyim mi? Ne istiyorsun?

Yaşım kaç olursa olsun,
Tercihime saygı duyulsun.
Kıyaslamayın hiç kimseyle,
Benzediğim, kendim olsun.

Gökdeniz'den anne babasına mâniler: 7

Babam gelince annem, biraz nefes almak istediğini söyledi (tüm gün aldığı şey nefes değilmiş de başka bir şeymiş gibi). Önce markete uğradık. Sonra annemin bir arkadaşına gittik. Bahçede yemek yedik. Babamın kalabalık yerlerde kucağında tutma çabasını şu yaşıma geldim ama hâlâ anlayamadım. Ben ki üç buçuk yaşında olgun bir çocuğum. Büyümüş de küçülmüş gibiyim. Sen niye kendini boş yere yoruyorsun? Ayaklarım sağlam, ayakkabılarım da var. Kendim yürüeyebilirim, diye hâl dilimle anlatmaya çalışıyorum ama yok. Anlamıyor. Sonra yere bıraktığı anda fırlıyorum. Tekrar kucağına alır korkusuyla. Korku aklımı perdeliyor bazen tabii, nereye koşacağımı kestiremeyebiliyorum. Amaçsız koşmalarım ve koşarken anne babamı duyamayışlarım onları çok sinirlendiriyor belli ki. Bana yine dik dik bakmaya başladılar. Ben de ne yapayım, babam yakalayınca bastım feryadı. Zar zor alışveriş yapıp arabaya binince de bastım feryadı. Yürüme hakkımı elimden almalarına da bastım feryadı. Ses çıkarmayacak mıydım yani?!.. İtiraf etmeliyim ki Münevver Teyze'min bahçesi biraz olaylı geçti. Anne babam beni çok fazla dağa, bayıra, parka, pikniğe götürmediklerinden olsa gerek dışarı çıkınca o hayatın cazibesi beni büyülüyor ve enerji patlaması yaşıyorum. Ya hemen eve dönersek korkusuyla her şeyi hıphızlı bir şekilde denemek istiyorum. Dolayısıyla yerimde duramıyorum. Onlar da ne yemek yiyebiliyorlar ne iki kelâm laf edebiliyorlar arkadaşlarıyla. Haklı olabilirler ama ben de haklıyım. Şu doğanın güzelliğine bakın. Buna hayret nazarıyla bakamayan büyüklere şaşarım. İnsan şu ekili dikili tarlayı havuz gibi görüp üzerine atlamayacak, dört nala koşmayacak, zıp zıp zıplamayacak ya da toprak havuzunda yüzmeyecekse, şu tarla âletlerini boyuna yaşına bakmadan denemeyecekse, toprak yağmurunda kendini de başkalarını da ıslatmayacaksa hayatın ne anlamı var söyleyin bana? Çocuk gözlerimle bakabilseniz keşke dünyaya!..

Hayret nazarını kaybederse insan,
Fıtratından şaşarsa ân be ân,
Kopar parça parça doğadan,
Çocuğundan ve de çocukluğundan...

Gökdeniz'den anne babasına mâniler: 8

Eve döndüğümüzde herkesin yüzünden düşen bin parçaydı, kimse konuşmuyordu. Hâlâ gergindik. Annem bugünle ilgili hiçbir şey söylemeden beni yatmaya hazırladı. Sonra onun pamuk gibi sesiyle anlattığı masalla uyuyakaldım.

“Bir varmış bir yokmuş. Masallar diyârında Gökdeniz adlı bir çocuk, kitaplardan oluşan bir yatağın üstünde nihâyet rüyaya dalıyormuş...”

Uyduğumu zannederek salona geçtiler. Uyuyordum evet ama biliyor musunuz, beyin hiç uyumaz ve uyku hâlinde bile kaydeder. Yani uyuyan sadece bedenim. Eee! Hâl böyle olunca onların her dediğini bir nevi işitiyordum, diyebiliriz. (Aklıma gelmişken söyleyeyim: Bu yetişkinler gerçekten çok şaşkın oluyorlar bazen. Biz oyun oynarken onları dinlemiyoruz ya da duymuyoruz zannediyorlar ve bizimle ilgili atıp tutuyorlar ya, aslında hepsini işitiyoruz ve anlıyoruz. Diyorum, biz çok bilge varlıklarız ama anlayacak bir yetişkin henüz icat edilmedi!) Günün bütün yorgunluğuyla ikisi de farklı kanepelere çöktüler. Duygu karmaşasıyla günün değerlendirmesini yaptılar. Önce birbirlerine sitem ettiler. Annem bir iki damla da gözyaşı döktü sanırım. Sonra “Biz bu çocukla ne yapacağız böyle?” diye dertlendiler. Ne kadar inatçıymışım. Yerimde duramıyormuşum. Her yeri dağıtıyormuşum. Arkasını dönmeye gelmiyormuş illaki bir muzurluk yapıyormuşum. Annem hiçbir işe yetişemiyormuş. Çıldırarak üzereymiş. Yemeği ayrı dertmiş, toplaması ayrı dertmiş. Kimse onu önemsemiyormuş. Mümkünse babam destek olsunmuş. Babam, zaten her şeye yardımcı olmaya çalışıyormuş. Annem ondan daha ne istiyormuş. Benim hızıma o da yetişemiyormuş. Kendilerini çok çaresiz hissediyorlarmış. Başkalarının çocukları ne kadar sakinmiş. Miş miş de miş miş... “Offff! İçim şişti. Bu ne şikâyet yaa! Sizin şikâyet diye dertlendiğiniz şeyleri nimet sayanlar var bu memlekette haberiniz var mı?” diye uyanıp söylenesim geldi ama tabii yapmadım. Çünkü bugün gerçekten sanki bir yılı bir güne sığdıracak kadar çok yorulmuşum. Aslında annem çok bilgili kadındır, babam da çok sabırlı adamdır ama bugün ters taraflarından kalktılar belli ki. Her şeyi problem edecekleri tuttu. “Çaresizseniz, çare sizsiniz!” diye bir söz duymuştum bir yerlerde. Çocuğum diye söylemiyorum ama bence zor çocuk diye bir şey yok. Bu, çaresiz anne babaların, çareyi kendilerinde aramak yerine suçlu arama söylemlerinden bir tanesi sanırım. Her çocuğun özel ve kendine münhasır olduğunu bilmiyorlar. Biz daha çocuğuz ve fitratımız üzere yaşıyoruz. Aslında zor olan, fitratlarını zamana esir eden anne babalar. Ne filozofça bir söylem oldu bu da! Kendimle gurur duyuyorum. Siz de bir gün benimle gerçekten gurur duyar mısınız acaba canım annem babam? Yarın daha sakin bir gün geçirse bari! Her şeyi problem etmeseniz keşke. Farkında mısınız, bu söylemlerinizi beni çok üzüyor anneciğim, babacığım. İnşallah yarın mutlu uyanırsınız. Ve inşallah bir gün benimle olmaktan gerçekten mutluluk duyarsınız. Sizi çok seviyorum. Hem de sizin beni sevdiğinizden daha çok...

Akıp giden zamanı, yitip giden anları hatırlarken,
Çocuğunu, çocukluğunu, kendini sevmeli yaşarken...

0

İçimde her geçen gün artan bir boşlukla arıyorum onu. Her sonbaharda yapraklarını tek tek düşüren ağaç gibi mazi defterine çentik olan zaman, ayırıyor bir parçasını benden. Her oyunda başka bir parçasını kaybettiğim yapboz gibi gittikçe artıyor sorumluluğum onu bulmak için. Yine aynı ses... Yine aynı rüya... "Gel," diyor; koşuyorum ardından. Her görüşümde kaldığım yerden devam ediyorum onu aradığım yoluma. Nereden mi biliyorum aynı yer olduğunu, dönüp ardıma bakıyorum her seferinde. İşte!.. Bir önceki rüyada koşarak geçtiğim o yemyeşil çimenlerin aynısı, o mis kokulu toprak, yağmur rayihası. Bazen durup arkama baktığımda, o ânda kayboluyorum. Dönüyorum etrafımda. Onu arıyorum. "Gel," diyor hep, durmadan. Harika bir sesi var biliyor musunuz? Büyüleyici... Bazen sesi duyamıyorum, korkuyorum. Bu sefer de ses nerde diye aramaya başlıyorum. Anlıyor biliyor musunuz endişemi? "Korkma!" diyor. "Buradayım." "Gel." Koşuyorum o yöne doğru. Tepemde hep aynı altın sarısı, kavurucu güneş. Kâh yemyeşil diz boyu otlara vuruyor olanca endamiyla kâh sapsarı başaklara. Ben seçmiyorum bunu. O seçiyor. Ama bilerek yapıyor. Boyumu aşan dertlerim olur bazen. İşte o zaman buğday tarlalarından başak veriyor sesi. "Gel," diyor "hiçbir şeye üzülme. Beni bulunca geçecek dertlerin. Buradayım ben. Seni bekliyorum. Az kaldı hadi. Durma!" koşuyorum olanca hızımla. Sonra... Sonra başka bir gün; herkesten sakladığım duaları fısıldayarak büyüttüğüm umudum yeşerse atıyor beni diz boyu yeşil çimenlerin arasına. Bazı gelincik tarlasına gizliyor da öyle yolluyor sesini, bazı lavanta kokularıyla bayram ediyor burnum da oradan çıkıyor sedası. "Ben sana demedim mi?" diyor. "Benim adım umut. Beni bulunca dâim olacak tüm ümitlerin." Başlıyorum tekrar onu aramaya. Bazen göremiyorum rüya. Bazen görsem de hatırlamıyorum. Sonra tekrar kaldığım yerden başlayıp onu aramaya devam ettiğimde "Özledin beni, değil mi?" diyor. Ne yalan söyleyeyim. Özlüyorum. Koşarken nefes nefese de kalsam hatta bazen soluğum duracak gibi de olsa özlüyorum. Bazen yorulsam da aramaktan, "Sen kimsin?" diye sordüğümde hiç cevap alamamam da kimi, neyi aradığımı bilmesem de özlüyorum. Hissediyorum ama. Artık vuslat yaklaştı. Yakında bulacağım onu. Yakında tüm sorularım cevap bulacak. Tüm özlemlerim denecek.

Bir sonraki gece...

Ben size söylemişim dostlar. Bilir misiniz? Altıncı hissim çok kuvvetlidir benim. Dün gece... Yine o... Cennet misal yeşilliklerin içinde buldum kendimi. Bu sefer alabildiğine gözümün gördüğü her yerde, zihnimin bildiği her çiçekten bahçeler vardı. Ama her çiçekten diyorum. Güller, laleler, nergisler, şebboylar, zambaklar, ortancalar, sardunyalar, papatyalar ve daha neler neler... Hangi bahçeye baksam ordaydı ses. Hangi yöne koşsam bir sonrakine gidiyordu. Ruhum onca çiçeğin, kokunun içinde bayram ederken, ıslıl ıslıl güneşin altında olanca ihtişamıyla bahçeler beni kendine çekerken tam tıtır tıtır yağmur damlaları yüzüme vurduğunda yine seslendi. İşte oradaydı. Tam içimde. Kalbim yarıldı dostlar. Bir merdiven dayadım önce içine. İndim basamak basamak. Sonra kalbim kapandı. Dağların ardından geldi bu sefer ses. Ama itiraf ediyorum bu sefer en büyüleyici edasındaydı. "Buradayım şimdi. Hiç kımıldamadan seni bekleyeceğim. Hadi!.. Gel!.." Koştum, koştum, koştum... "Geliyoruuuum, nolur gitme bir yere. Artık kavuşalım." "Söz veriyorum, gitmeyeceğim. Daha hızlı, daha hızlı!" Bacaklarımda derman kalmadı. Dursam mı? Hayır! Olmaz! Duramam! Bu sefer yetişeceğim. Koca bir merdiven daha. Tam dağın dibinde. Sanki gizli bir el getirmiş koymuş. Dayadım koca dağa. İnanır mısınız dostlar. Dağ boyunca. Bir çıkışım vardı ki o basamaklardan, sanırsınız on beşinde zıpkın delikanlıyım. Bu arada söylemiş miydim? Altmış dokuz yaşındayım. Her merdivende kalbim daha hızlı çarpıyor. Nabzım yükseliyor. Hissediyorum. Ha gayret! Az kaldı işte. Son üç, ikiii, biiir! Zirvedeyim. Ama nasıl olur? Burada koca bir çınardan başka bir şey yok. Aşağısı buhurdanlık gibi mis kokuları tepelere taşıyan, temaşalık çiçek bahçesi. Evet ama nerde? "Buradayım," diyor içimden bir ses. "Arkaya dolan." Ağacın ardına geçiyorum. Dallarına asılmış bir çerçeve. Yönü dönmüş. Titriyor ellerim uzanırken. Cesaretim kırılıyor biraz döndürmek için. "Hadi, şimdi," diyor bu kez derinlerimden bir seda. İşte çevirdim. Nasıl olur bu? Bu, bu... Benim babaannemin evindeki marangoz dedemin yaptığı çocukluk fotoğrafımın olduğu çerçeve. İçinde de benim küçüklük fotoğrafım. Biraz sonra aynaya dönüşünce, ne kadar şaşırdığımı o zaman anlıyorum. Demek beni bunca zaman çağıran çocukluğummuş. Yaş aldıkça yitip giden saflığım. Gün geçtikçe silinen ayak izim. Beni ben yapan duyguların temiz sahibi. Tüm kaybolmuşluklarımın, arayışlarımın başlangıcı ve dahi son durağı. Kalbim yarılıyor yine dostlar. Az önce merdivenle içine inen bendim. Şimdi oradan çocukluğum çıkıyor. Tutuyor ellerimden. "Hadi," diyor. "Gidelim artık. Artık tamamız. Hep birbirimize sarılacağız. Hep yaralarımızı saracağız. Kahkahaları birlikte atıp, tasaları birlikte uğurlayacağız. Bundan sonra hiç ayrılmayacağız." "Hadi," diyor çocukluğum. "Hadi, tut ellerimden."

GÜNYÜZÜ

Hasan'ın kahvehanesinde, bahçenin köşesindeki her zamanki masama oturdum Feride. İçeri geçsem orası duman altı. Sonra eve gelince üstüm başım sigara kokuyor diye çok kızılıyorsun. Kızdığınan beridir çayımı hep bahçede içiyorum. Geçen cuma, pazarcıların dahi tezgahını deviren o rüzgârlı yağmurda bile inan Hasan'a tentenin altına sandalye attırdım. Oracıkta çayımı içip geliverdim eve. Dükkânın önündeki asfalt göçüğünde su birikmiş, üzerinden atlayacağım derken pantolona yazık ettim. Bu kez de üzerimi batırdım diye kızdın be Feride!

Neden bu kadar öfkeli oldun anlayamadım. O günün gecesinde senin figanıyla uyandım. Nasıl da içli ağlıyordun. Dilin, dudakların seninkilere hiç benzemiyordu. Söylenen sözler insanın etini keser mi? Ağzından çıkan her kelime etime bıçak gibi saplanıyordu. Feride nasıl bu kadar can acıtabiliyordun?

Oysa hepi topu üç kova suydu. Sabaha kalmadan tertemiz ettik evi Osman'la. "Bak! Allah'a şükür çekyatlarımız bile ıslanmamış," dediysem de öyle bir baktın ki bana! Yüzünde gördüğüm o kara kuyulara düşeceğim sandım. Eskiden bir bakardın, derdim tasam kalmazdı. Şimdi iki göz evin içinde köşe kapmaca oynuyorum bakışlarına yakalanmamak için. Biliyorum evet, bununla iki etti evi su basmasının. Bu ay ev sahibine söyleyeceğim, kiradan da düşer belki.

Feride önceden ne çok gülerdik senle. Ekmek arası domates peynir elimizde, nerede bir ağaç altı bulsak piknik yapardık. Benim bekarlıktan kalma bir bisikletim vardı, senin taptaze sevinçlerin. Evlendiğimiz ilk sene, gündüz konu komşu görmesin laf olmasın diye geceleri çıkar, bisikletle gezerdik. Ben önde sen arkada. Açık hava sineması vardı semtimizin aşağısında. Yapacak hiçbir şey bulamazsak çekirdek alır, gider orada oynatılan eski Türk filmlerini izlerdik. İçinden gelerek, kahkahalarla güldüğünde sağ gözünün diğerinden daha çok kısıldığını hatta neredeyse kapandığını o günlerde görmüştüm. Dudaklarının arasından kalbime bıçaklar fırlatabildiğini de bugünlerde gördüm, öğrendim.

Feride beni biliyorsun, benim işim kelimelerle. Gerçi yıllardır konsolun çekmecesinde âtil durumda bekliyor eğitim fakültesi diplomam. Öğrencilerime kavuşup belimizi doğrultmayı ben de isterdim lakin elimi neye atsam kuruyor. Köyde babamdan kalan arsayı satıp sana iki odalı bir ev alacaktım, dört kardeşten ikisi razı gelmeyince o da olmadı işte. Metin çevirme işinde de para yok. Ödüllü yeni bir şiir yarışmasına başvuruda bulundum. Göreceksin, hayatımızın şiirini yazıp, seni mutlu edeceğim.

Bu aralar en çok istediğin şey günyüzü görmekmiş, öyle diyorsun. Üst kattaki Ayfer Hanımlara temizliğe gittiğin her salı akşamında duyuyorum senden, şimdiye kadar hiç telaffuz etmediğin kelimeleri. Sana hiç günyüzü göstermediğimi söylüyor, bunun için ağlıyorsun. Daha söylediğin o kadar çok şey var ki... Bıçak gibi sözlerinin en kör olanını seçiyorum aklımda kalsın diye.

Dokuz gün önce kahveden geldiğimde mutfak masasında buldum bir tanesini de. Bir tabak taze fasulye yemeği yapmışsın, yanına çoban salata, birde not bırakmışsın. "Biz gidiyoruz." Ben o fasulyeyi yiyemedim ama sen ne yedin ne içtin bunca zamandır Feride'm?

Yok yok, bu ay ev sahibine bir senede iki defadır su bastığını, artık çıkacağımızı söyleyeceğim. Yeterse yeter! Hem karanlık hem rutubet. Çekilir dert değil. Bu ayın kirasını da vermeyeceğim. Evini kaç kere temizlediğimize saysın. İkinci kattaki kiracı çıkacak diyorlar. Yukarı çıkarız be Feride'm! Çıkalım da evimiz, gözümüz gönlümüz güneş görsün. Güneş yüzünü biraz da bize dönsün. Güneşi görünce sen, seni görünce ben güleriz. Sen de benim Günyüzü'msün. Sen yeter ki yine gül, güzel Feride'm...

DİJİTAL EBEVEYNLER ÇOCUK EDEBİYATINA KATKI SUNAR MI?

“Çocuk okuru olmayan bir toplumun yetişkin okuru da olmaz..”

Muzaffer İzgü

Edebiyatın arka sıralarında hararetli tartışmalar sürerken en çok konuşulan konulardan biri çocuk edebiyatıdır. Alanı tartışmaya açan önemli unsurların başında çocukların beden, ruh ve zihin gelişimi hakkında yapılan yeni araştırma ve keşifler gelmektedir. Bilim ve teknoloji alanında yaşanan gelişmeler toplumda değişimlere sebebiyet vermiş, dolayısıyla sanatın öznesi insanlık da bundan nasibini almıştır. Özellikle son yüzyılda çocukluğun yeniden tanımlanması çocuk edebiyatına farklı kapılar aralamıştır. Peki, çok tartışılan bu çocuk edebiyatı nedir? Prof. Dr. Sedat Sever’ e göre çocuk edebiyatı: “Dil gelişimlerine ve anlama düzeylerine uygun, gereksinmelerini de önceleyen bir yaklaşımla çocuklara yaşam ve insan gerçekliğini sanatsal nitelikli dilsel ve görsel iletilerle sunan, onların duygu ve düşünce dünyalarında etkilenimler uyandıran yapıtların genel adıdır. Bu edebiyatın genel amacı, çocuklara duyma ve düşünme sorumluluğu vererek onların duyarlılığını işletmek, beğeni düzeylerini yükseltmek, düşünce yetilerini geliştirmektir.” Prof. Dr. Selahattin Dilidüzgün’e göre çağdaş çocuk yazını: “Çocuğa uygun olmalı; ancak çocukça olmamalı, çocuğun kültür gelişimine, düş gücünün gelişmesine, okuma alışkanlığı kazanmasına katkıda bulunacak nitelikleri içermelidir.” Mustafa Ruhi Şirin’e göre ise: “Çocuk edebiyatının; kaynağı da sınırı da çocuk ve çocukluk olan, çocuğu ve çocukluğu anlayan, çocuk bakışı, çocuğa görelilik ilkesi ve çocuk gerçekliğine uygun yazılmış bir edebiyat olmasıdır.” Tanımlar farklılıklar göstermekle birlikte genel olarak; çocuğa seslenen, onun fizyolojik, ruhsal ve bilişsel gelişimine uygun sanat yapıtları olarak genelleyebiliriz.

Çocukluğun yeniden tanımlanması hayatın her alanında karşılık bulmuştur. Çekirdek aileye geçiş yeni ebeveynlik modellerini zorunlu kılmış, bu yapı ebeveyn ve çocuğun aile içinde konumunun yeniden konuşlanmasına neden olmuştur. Eş zamanlı olarak toplumun her alanında kendini gösteren tüketim kültürü ise çocuk edebiyatından beklentileri artırmıştır. Bu beklentilere; muhatabının çocuk, satın alma belirleyicisinin ise yetişkin oluşu farklı bir boyut kazandırmıştır. Alanda üretim yapan yazar, çizer, yayıncı ve diğer sektör personeline birçok konuda zorluğa sebep olmuştur.

Hem çocuğa hitap edecek hem eğitimci veya hem ebeveyni yakalayacak özgün eserlerin icrası oldukça zorlu ve maliyetli bir süreçtir. Üstelik kitabın alternatifi akıl çelici dijital mecra ve oyunlar, çocuğa daha cazip gelmektedir. Bu noktada ön seçici konumundaki ebeveyn veya öğretmenlerin bilgili ve birikimli olması oldukça kıymetlidir. Bilinçli kitap seçimi okuma alışkanlığının kazanılmasının ilk basamağıdır. Bunun için çocuğu tanımak, onun ilgi duyduğu konularda ve okuma hızına yakın kitap bulmak, renkli ve görsel uyaranların sanatsal boyutu yakalayan bir çalışma seçmek gerekir. Ancak böyle bir yapıt çocuğun kitabı sevmesini sağlayabilir.

Teknoloji alanında yaşanan gelişmelerin hayatımıza olumlu katkıları da mevcuttur. Dijital mecraların ebeveyn ve öğretmenler tarafından kullanılması avantaja dönüştürülerek yeni kitaplar keşfetmek mümkün olabilir. Öncelikle çocuğunuzun nasıl kitaplardan hoşlandığını tespit etmek için farklı tür ve özelliklerde kitaplar deneyebilirsiniz. Örneğin "İnsan Vücudu Tiyatrosu" kitabı karikatür bir metin olduğu için hızla okunabilen bir eserdir. Böyle kalın görünen bir kitabı hızla okumak çocuğun bu alanda öz güvenini geliştirebilir. Öte yandan birçok bilgi içermesi hasebiyle akademik olarak derslerine katkı sunar. Yazım dilinin mizahî oluşu çocuğun mizah anlayışını geliştirerek bilişsel ve sosyal yönden gelişmesine katkı sağlar. Birçok kavramı açıkladığı için çocuğun kelime hazinesini geliştirir ve dil gelişimine katkı sunar. Bilinçli bir seçimle besin değeri yüksek kitaplar keşfedilerek birçok kazanım elde edilebilir. Dijital mecralarda yer alan birçok kitap tanıtım ve eleştirileri ile okur yorumlarına göz atılabilir. Sosyal mecralarda nitelikli kitap incelemelerinin ve listelerin paylaşıldığı hesapları takip etmek faydalı olabilir. Okul öncesi için @nobetciblog, ilköğretim için @tugbacoskunerr, gibi bireysel hesapları; @gunisigi_kitapligi, @genctimas gibi yayınevlerini; @cocukyazini ve @kitaphaberr gibi platformlardan kitap incelemesi ve kitaplar hakkında son gelişmeleri takip edebilirsiniz. Dikkat ve odağın bu alana çekilmesi konuya gösterilen ilginin artmasına ve yeni kitap keşiflerine imkân sağlayacaktır.

Çocuk edebiyatı, çocuğa okuma kültürünün kazandırılması için vazgeçilmez bir alandır. Çocuk okuru olmayan bir toplumun yetişkin okuru da olmayacağı aşikârdır. Bu bağlamda okuma kültürünün bilimsel ve teknolojik gelişmeler ışığında yeniden yapılandırılması önem arz etmektedir. Çocuk edebiyatının nihaî tüketicisinin çift cepheli oluşundan kaynaklı sorunların aşılaraq yayım sektörü ile ortak bir noktada buluşulması gerekmektedir. Ancak bunun başarılması durumunda çocuk edebiyatında kaliteli eserlerin çoğalacağı, dolayısıyla okurun niteliğinin aratacağı öngörülebilir. Bu bağlamda seçici konumunda ebeveyn ve eğitimcilerin talep oluşturma noktasında daha hassas olmaları ve mümkün merteye bunu bilimsel bilgi ışığında yapmaları önemlidir. Arz ve talep nitelikli eser noktasında buluştuğunda etkin bir okuma kültürü ortamı oluşturularak okur tatmini de sağlanacaktır. Unutmayalım ki nitelikli çocuk okuru olan bir toplum; düşünen, araştıran ve eleştirel bakış açısı gelişmiş bireylerin yetişmesine olanak sağlar.

İLE SÖYLEŞİ

ÖZLEM AÇAR

Çocuk edebiyatı denildiğinde yazar kadar söz sahibi olan bir kişi daha vardır: Çizer. Karakter, mekân, kurgu onun kaleminin ucunda can suyunu bulur. Zaten yazar ve çizer uyumunu yakalamış resimli kitaplar da çoğunlukla başarılıdır. Hayalleri, okura geçmesini istediği duyguları, duaları... El ele vermiş dans ediyordur tabiri caizse sayfalar arasında. Kitapları seven bilinçli çocuklar, yazarı merak ettiği kadar çizimleri yapan sanatçıya da merak duyar. Farklı kitaplarda onun renklerini, tarzını, hayallerini yakalar kimi zaman. Özellikle son yıllarda sessiz kitapların hem ebeveyn hem çocuklar tarafından ilgi görmesi, çizerlerin sanatını birkaç adım daha ileri taşımaya vesile oldu.

Birazdan sizleri tatlı söyleşisiyle baş başa bırakacağım sevgili Özlem Açar Hanımefendi, hem yazar hem çizer hem de az önce bahsi geçen sessiz kitaplardan birinin mimarı. O zaman daha fazla bekletmeden buyurun sohbetimize:

Küpeşte dergi olarak böyle önemli bir dosya konusunda bizlerle olduğunuz için çok teşekkür ediyoruz. Çocuk edebiyatıyla sürekli iç içe yaşayan Özlem Açar, Küpeşte okurlarına kendisini nasıl tanıtır?

Merhaba, böyle kıymetli bir konuda hasbihâl etmek benim için büyük mutluluk. Ben de nazik dâvetiniz için teşekkür ederim.

Hayal kurmayı, anlatmayı, hikâyeler yazmayı, resim yapmayı ve kitap okumayı çok severim. Hayattaki tutkumu bulabildiğim için minnettar hissediyorum. Yazmak ve resim yapmak vazgeçilmez iki tutkumdur. Bu iki sevdayı bir araya getirebildiğim “çocuk edebiyatı” alanında eserler üretmeye çalışıyorum. Doğa ve çocuklarım en büyük ilham kaynağım. Yetişkinlere yönelik yazdığım kitaplarla yayıncılık dünyasına adım attım. Yıllar içinde hayat beni, çocuklar için yazmaya ve resmetmeye yöneltti.

Yetişkinlere yönelik yazdığınız kitaplar da var. Ama aktif olarak çocuk edebiyatı ile hemhâlsiniz. Kitap, dergi resimlemeye devam ediyorsunuz ve size ait bir sözcüksüz kitabınız var. Bu işin fitilini ateşleyen ne oldu? Kalem ve fırçayla olan yol arkadaşlığınız nasıl başladı?

Aslında elim kalem tutmaya başladığından beri ya yazdım ya da çizdim diyebilirim. Edebiyat ve resim, hayatımın her döneminde bir şekilde benimleydi. Uyuyan devin uyanması, sizin tabirinizle bu işin fitilinin ateşlenmesi; kızımın dünyaya gelişiyle oldu. Cemre’me anlattığım bir hikâyeye vardı. Kitap olarak yayımlanmasını istedim. Sahneler gözümün önünde uçuşmaya başladı. Dedim ki “Neden ben resimlemiyorum bu hikâyeyi?” Nasılsa resim yapmayı çok seviyorum ve iyi de yapıyordum. Tabii o iş o kadar kolay olmadı. O hikâyeyi dört yıl içinde tam dört kez yeniden resimledim. Sonunda hazırladığım illüstrasyonları kendime beğendirebildim ve kitabım “İnci’nin Düşü” adıyla 2021 yılında basıldı.

Her yazar ve çizerin kendine has bir üslûbu var. Sizi meslektaşlarınızdan ayıran en önemli farkınız nedir?

Bu soruya ben değil, okurlarım yanıt verse daha yerinde olur sanki

Pandemi döneminde artış gösteren ve hâlen devam eden çizerek atölyeleri her yaşta rağbet görüyor. Öğrenilebilen bir sanat mıdır çizerek yoksa yetenek şart mıdır?

“Çizim” kesinlikle öğrenilebilen bir eylemdir. Her zaman bunu savundum, savunacağım da. “Çizerek” deyince işin rengi biraz değişiyor bence. Eğer bir metni görsel olarak anlatacak, hikâyeye yeniden hayat vereceksek “yetenek” de gerekir diye düşünüyorum. Yeteneğin yanı sıra farklı düşünebilmek ve yüksek hayal gücü de girer işin içine. Eğer bunların hepsi varsa, ortaya çıkan iş muazzam oluyor işte. Bu noktada çizerek için “yetenek” gerekir. “Farklı düşünebilme yeteneği” şarttır.

Yetişkinler için de kalem oynatmış bir yazarınız. Ama görüyoruz ki çocuklarla olan bağınız çok daha kuvvetli? Neden çocuk edebiyatı?

Aslında hâlen yetişkinler için yazıyorum. Bir yıldan fazladır bir roman yazıyorum mesela. Fakat yol beni çocuk edebiyatı alanına götürdü. Zaman içinde kalbim çocuk edebiyatı için daha fazla çarpmaya başladı. Çocuk edebiyatı alanında eserler üretmeye çalışırken, yetişkinler tarafından etrafıma örülen duvarların yıkıldığını hissettim. Kendimi daha özgür ve daha mutlu hissettiğim için “çocuk edebiyatı”, diyebilirim.

Sosyal medyayı aktif olarak kullanıyorsunuz. Mesleğinizle alakalı size olumlu-olumsuz nasıl etkileri oluyor?

Sosyal medyanın mesleğimle alakalı olumsuz bir etkisini görmedim. Çalışmalarımı düzenli olarak paylaştığım için yazar, yayınevi ve editörler arasında aramızda hoş bir köprü oldu sosyal medya.

Alanınızla alakalı yerli-yabancı birçok eseri ve sanatçıyı takip ediyorsunuz. Ufkunuzu açan, yol gösteren, sizde yeri ayrı bir isim var mı? En çok hangi yönüyle katkıda bulunuyor?

İlgiyle takip ettiğim, beni besleyen çok kıymetli isimler var evet. Şu sıralar Ema Malyauka, Adolfo Serra, Felicita Sala her gün özellikle işlerine baktığım kişilerden bazıları.

Yazarlıkta duygular çok yoğunken ele kalem alınmaması savunulur. Değiştirmek, dönüştürmek, olgunlaşmasını beklemek gerektiği de salık verilir. Çizim noktasında da bu maddeler geçerli mi?

Duygularımın yoğun olması çizer yanıma çok da etkilemiyor açıkçası. Çünkü çizmek için masamın başına geçtiğimde olumlu ya da olumsuz tüm duygularımdan arınıyorum. Çizim noktasında önemli olan bir başka husus var: İlk çizdiğim illüstrasyonu hemen hayata geçirmiyorum. (Kitap illüstrasyonlarından bahsediyorum) Aylar önce tamamını çizip bitirdiğim halde hiçbir yayıncıyla paylaşmadığım kitaplarım var. Biraz zaman geçtikten sonra işlerime tekrar baktığımda ilk çizdiğim anda olduğu gibi o işin beni heyecanlandırması gerekiyor. Eğer kafamda küçücük bir soru işareti bile varsa tüm sahneleri çöpe atıp kitabın tamamını yeniden çizmeye başlıyorum. Bu yüzden evet, çizimleri de demlendirmek gerekiyor. Kendi kitaplarımı resimliyorsam eğer bunu yapabiliyorum. Kitap, yayımlanmadan önce uzun bir süre demleniyor, gerekirse revize edilebiliyor. Farklı yazarlarla çalıştığımdaysa durum değişiyor. Bırakın çizimleri demlendirmeyi, zamanla yarışıyorum âdeta. Yayıncı bekliyor, yazar bekliyor, grafiker bekliyor. Hâl böyleyken “Birkaç ay bekleyin, çizimlerim demlensin,” diyemiyorum. Keşke mümkün olsaydı...

Günümüz çocuk edebiyatı sizce nasıl bir noktada?

Çocuk edebiyatının geldiği nokta bana umut veriyor ve beni heyecanlandırıyor. Gerek dünyanın çeşitli bölgelerinde üretilen nitelikli eserlerin çevirisiyle gerek ülkemiz sanatçıları tarafından üretilen eserlerle muazzam bir noktada. Kaliteli ve nitelikli eserlere ulaşmak mümkün. Lâkin çocuk kitaplarının popülaritesinin artmasıyla üretim artık çok fazla. Hâl böyleyken bu kadar kitap fazlalığının arasında “nitelikli” eserleri seçebilmek de güçleşiyor.

Masaya dökülen kahve, rutubetten boyası kalkmış duvardaki şekil, krep, ağacın yansıttığı gölge ve daha birçok görüntüyü muhteşem resimlere dönüştürüyorsunuz. Hayranlıkla izliyor insan. Bu güzel fikrin kaynağı nedir?

Çocukluğumdan beri nesnelere, lekeleri, bulutları farklı şekillere benzetirdim aslında. Bu işin bu şekilde alıp yürümesi tamamen tesadüfî gerçekleşti. Bir gün bir bulutu insana benzettim. Sırf merakımdan acaba nasıl olacak diye çizdim ve Instagram'da paylaştım. O paylaşıma çok fazla yorum gelince bir kez daha denedim. Denedikçe aşırı eğlendiğimi fark ettim. Keyifli vakit geçirmek için bu çizimleri daha çok yapmaya başladım. Basit bir tesadüfün bugün beni getirdiği noktayı asla hayal edemezdim. O çizimleri okullarda söyleşilerimde kullanıyorum. Sunum esnasında çocukların coşkulu katılımlarını gördükçe daha fazla daha fazla denemek, farklı şeyler üretmek istiyorum.

Olağanüstü Bir Yolculuk kitabınızı yazma serüveninizden biraz bahsedebilir misiniz? Farklı bir kitap projeniz var mı?

2019 yılında Siyami Ersek Hastanesi, çocuk servisinde bir etkinlik yapmıştım. Kalp hastası, lösemi hastası çocukların aylar boyunca yatarak tedavi gördüğü bir servis. Onlara kitap okuyup resim çalışması yaptırdığım o anların, çocukları sıkıcı hastane ortamından kısa süreliğine de olsa kopardığını, keyifli zaman geçirmelerini sağladığını fark ettim. Bu farkındalıkla "Olağanüstü Bir Yolculuk" kitabını hayal ettim. Kısa kısa metinler de yer alacaktı aslında kitapta fakat sonradan tamamen sözsüz bir kitap olmasının hikâyeyi daha anlamlı kılacağını düşündüm. Nitekim öyle de oldu. Okul etkinliklerinde inanılmaz hikâyeler çıkıyor. Çocukların hayal dünyalarına konuk olduğum her seferinde "İyi ki sözsüz yapmışım bu kitabı," diyorum. Yeni yetişen neslin gümbür gümbür geldiğini görüp mutlulukla doluyorum.

Farklı bir değil, birçok kitap projem var. Bir kısmı önümüzdeki aylarda okuyucuyla buluşacak inşallah. Zaman bulabilirsem eğer çok farklı kitaplar da gelecek.

Dergimizin mottosu olan bir soruyu yöneltmek istiyorum: Hayattaki küpeşteniz nedir?

Çocuklarım, eşim ve sanatım, diyebilirim.

Kıymetli vaktinizi ayırdığınız için tekrar çok teşekkür ederiz. Hayalleriniz ve boyalarınız hiç bitmesin...

Söyleşi; Hanife Artar Yalçın

UNUTMADIK...

GEÇMEYEN ACI

Bazı yaralar kabuk bağlar ama kolay iyileşmez, için için kanamaya devam eder. Depremın yüreğimizde açtığı derin kesik de ne zaman iyileşir bilinmez. Ciğer yangını ilk günkü gibi devam eden acılı gönülleri teselli için bir cümle bulamazsınız. Bu acıyı söndürmeye razı gelemeyenler çünkü sönerse kül olup giderse herkes hiçbir şey olmamış gibi devam eder. Peki ya onca yaşananlar, eziyetler, ölümler? Hayat o gece 04.17'de durdu bir daha eskisi gibi olmadı. "Ağzımızın tadı kaçtı" ifadesi vardır ya hakikaten öyle. Yaşıyoruz hayatı ama neşe yok, gülüşmeler aynı değil, gezmeler aynı değil. Gözden hüznün akıyor. Her an ağır hasarlı bir bina yıkılır mı korkusundan binaların önünden korkarak geçiyoruz. Yıkık binalara bakıp uçuşan perdeleri uzun uzun seyredip tuhaf hallere dalıyorum. Ne hayatlar yaşanıyordu o evlerde kim bilir? Belki de evin hanımı perdesini o gün yıkayıp yeni asmıştı. Evini temizlemiş, akşamdan kalan yemeğini dolaba koymuştu. Masada hâlâ duran bardak yaşanan hayatın aslında bir anlık olduğunun, nefesimizin bir anlık olduğunun en acı tablosu. Yarına yapılmış planlar vardı o gece o evlerde. Yarına belki okula, belki hastaneye, belki pazara markete gidilecekti. BİTTİ! Yarım kalan hayaller, hayatlar, sevinçler, kavgalar, küslükler... Allah'ım bu yürek yangınını söndür, ferahlık ver Rabbim! Bayramda yavrusunun bayramlığını tabuta saranlar, altı yavrusunu, eşini toprağa verip tutunacak dalı kalmayanlar, tüm akrabasını, ailesini kaybedip otuz beş yaşında şu âlemde tek kalanlar, ufacık kızıyla bir başına kalan baba... Daha niceleri. Nasıl unutulur ki? Asla unutulmayacak. Namazımızda, duamızda, yardımlarımızda hiçbir karşılık beklemeden her daim dimağımızda olacaksınız. Unutturmayacağız. Bu acının tarifi yok. Şehir merkezinde yıkılan binaları, kaldırılan enkazları görseniz ayaklarınız durakalır biliyor musunuz? Yolunuza devam edemezsiniz. Binanın önünde durup sadece izlersiniz. Derin düşüncelere dalıp o evde bıcır bıcır çocuk seslerini düşünürsünüz. Annelerin mis kokan mutfaklarını, dedelerin, nenelerin dualarını, gençlerin sınav streslerini görürsünüz o evlere bakınca. Allah'ım hiçbir şehrimize bu acıyı bir daha yaşatma, hiçbir insanımızı böyle bir kayıpla sına!

Bizler, insanî bir durum karşısında yapılan yardımları başa kakmayı asla kabul etmiyoruz. İyiliğin, hayrın karşılıksız bir şekilde yapılacağı konusunda hemfikir olduğumuzu düşünüyoruz. Ve elimizden geldiğince yardımlarımızla depremde kardeşlerimize bir nebze de olsa maddi manevi destek olmak istiyoruz. Sadece bir nebze, çünkü yapılacak hiçbir yardım, verilecek hiçbir ev o aileleri asla teselli etmeyecek kayıplarının acısını unutturmayacak. İşte bizler bu bilinç ve üzüntüyle kucaklaşmaya, yaraları sarmaya devam edeceğiz vesselam...